

POR I TRANQUIL·LITAT

Santiago Serrano Maya

Des de fa un temps, quan es visiten exposicions d'art actual, ens adonem que mostren una gran violència i la presència constant de la mort. Fa la impressió que entrem en un món apocalíptic on la bellesa queda amagada sota la violència i l'horror.

Però aquesta representació del món no és només de l'art i les seves mostres. Això mateix podem veure pels carrers: els cabells rapats, deixant el crani a la vista, és la visualització de la mort. La caiguda del cabell degut a l'edat mostra la decadència de l'individu cap a la seva fi. Aquesta estètica del crani nu ha estat utilitzada per societats bel·licistes per aterrir els seus enemics.

Un altre element que podem veure en la quotidianitat és la mutilació voluntària del cos a través dels tatuatges, piercings, escarificacions i elongacions. Els pobles que anaven nus abans de l'arribada dels europeus, com els polinesis o els samoans, usaven profusament el tatuatge (*tatoo* és una paraula polinèsica) per a diferenciar-se socialment, ja que el vestuari era escàs i igualitari, i a més a més era una forma de resistència davant el dolor.

Ara els hawaïans que viuen al continent viatgen a les seves illes per ser tatuats de forma tradicional i mantenir, així, l'estatus dins del grup. Els tatuatges eren i són usats també per sectors marginals com els presidiaris, que es tatuen a les mans diferents signes per a mostrar de què són capaços: assassinats, atracaments, ús d'armes, etc. És bo recordar que a molts llocs van uniformats i l'uniforme, així com la nuesa, és

la igualació i la no diferenciació. El tatuatge és la demostració del menyspreu al dolor i l'amenaça de forma críptica.

Els piercings eren formes de demostració. Per exemple, els aborígens de Papua-Nova Guinea es travessaven el septe nasal per posar-se ullals de porcs salvatges, per augmentar la seva ferocitat. Alhora demostraven que eren capaços de matar aquests porcs. A l'Índia els ioguis es travessen diferents parts amb agulles per demostrar el seu control sobre el cos i sobre el dolor. Això va unit amb l'elongació, que consisteix en allargar-se parts del cos,

especialment el lòbul de les orelles i el llavi inferior, posant-se anells, cada vegada més grans, fins que el lòbul arribi a les espatlles. Havia estat una pràctica americana i polinèsia – els anomenats “orelles llargues” als Andes centrals eren la casta dominant -.

L'escarificació consisteix en fer-se ferides i anar aixecant la crosta per impedir que sani i per aconseguir que es formi una cicatriu el més notòria possible. És una pràctica molt estesa a l'Àfrica i és considerada un element ornamental.

Totes aquestes pràctiques tenen en comú que són una demostració de menyspreu davant el dolor i són mutilacions que aquell qui les practica és un individu capaç de suportar dolor i per tant de fer patir i, per això, fan por.

Cindy Sherman. Untitled, 1999, Blak and White photograph

En la societat occidental la diferenciació ve donada pel vestit: la manera com vestim forma part del nostre ambient; ens vestim de metge, de funcionari, de pagès... ens vestim per anar al teatre, a sopar fora, d'excursió, a la platja. Els vestits ens diferencien i ens cataloguen. Aleshores per què es necessita, a més a més, la mutilació corporal?

Fa uns anys vam conèixer l'escriptor de ciència-ficció Orson Scott Card (*El joc d'Ender*, *La veu dels morts*, *Ender el genocida*, *Fills de la mort*, *L'ocell cantor*, etc.). Era abans de la caiguda de les torres de Nova York quan ell explicava, bocabadat per la presència de gent asseguda a les terrasses de les rambles de qualsevol ciutat de Catalunya, que aquesta bonhomia havia desaparegut del seu entorn. Card, que viu a Greensboro, Carolina del Nord, EUA, contava com al seu lloc de residència s'havia anat perdent el costum de viure al carrer i que els veïns havien començat a tenir por uns dels altres a partir d'un concepte de seguretat donat pels mitjans de comunicació i també per suposades notícies que després resultaven ser falses, com va ser la de les pomes de Halloween farcides de fulles d'afaitar, notícia que també van reflectir els mitjans d'aquí de

l'època i que mai es va saber d'on havia sorgit. La por paralitza les societats, per tant és bo per als dirigents tenir a la població submisa en la paüra, perquè és més fàcil el seu control.

Com que l'art actual ve en gran part d'EUA, reflecteix també aquestes preocupacions d'inseguretat individual i col·lectiva, i és possible que la moda o el costum que s'ha estès per tot arreu d'automutilar-se, no sigui més que una forma de catarsi davant la por al present.

Tots tenim por d'alguna cosa i a tots ens fan por certes situacions i certes realitats. Quan li vam explicar a Card la festa de Sant Magí i li vam dir que a la plaça Major de Cervera es reunien cinc-cents veïns a sopar a l'aire lliure i sense por uns dels altres, no s'ho va creure. A vegades jo tampoc m'ho crec i he de recordar una altra vegada la plaça plena de gent.

Davant la por, hauríem de tenir una visió àmplia de les coses i la millor manera, a parer meu, és sortir al carrer i fer-lo nostre.